(נז) עַל יְדֵי צוּרַת פֶּתַח. (ס) * כ וּלְהַרְמַבַּ"ם אֵין צוּרַת הַפֶּתַח מוֹעִיל (נח) לְפָרְצָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר (נט) אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד מֵרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ (וְאָז מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בְּבִקְעָה בְּכָל הָרוּחוֹת) (בית יוסף בשם סמ"ג (ל"ת סה) וסמ"ק (סי' רפג)): יא לְמַהֲ צוּרַת פֶּתַח, (ס) קָנָה מִכָּאן (ו) וְקָנָה מִכָּאן (סא) * וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן, (סב) מ אֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹגֵעַ בָּהֶן אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם כַּמָּה אַמּוֹת, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְא גֹּבַהּ הַקָּנִים שֶׁמִּכָּאן וּמִכָּאן עֲשָׂרָה טְפָחִים (סג) נ וְיִהְיוּ (ו) מְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד קָנֶה ס הָעֶלְיוֹן, וְאִם חִבֵּר הַקָּנֶה הָעֶלְיוֹן לִשְׁנֵי הַקָּנִים אוֹ לְאֶחָד מֵהֶן (ז) (סד) מִן הַצַּד,

כ טור בְּשֵׁמוֹ בְּפֶרֶק ט"ז (הט"ז). ל עֲרוּבִין י"א (ע"א). מ שָׁם וּבְרֹב נוּסְחָן. נ רַמְבַּ"ם שָׁם מֵהָא דְּכִפָּה עֲרוּבִין י"א (ע"א). ס מִמִּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם, וְכֵן כָּתַב הָרֹא"שׁ שָׁם (פ"א סי' יד).

בַּאֵר הֵיטֵב

י (ס) וּלְהַרְמַבַּ"ם. אֲבָל בִּרוּחַ שְׁלִישִׁית שֶׁל מְבוֹי, מַהֲנֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שס"ד סָעִיף א' בְּמְבוֹי מְפֻלָּשׁ: יא (ו) וְקָנָה. וַאֲפִלּוּ אֶחָד גַּפָּה מַחֲבָרוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח): (ו) מְכֻוָּנִים. אֲבָל מֻרְחָקִים מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, פָּסוּל. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יט): (ז) מִן הַצַּד. וְאִם עָשָׂה גַּם קָנֶה אַחֵר תַּחְתָּיו, כָּשֵׁר. מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לִשְׁלֹף

בֵּאוּר הֲלָכָה

(משז"ו סק"א ד"ה צורת) **בְּצוּרַת הַפֶּתַח שֶׁל אַרְבָּעָה קוֹנְדָּסִין, אִי הֲוֵי מְחִיצָה דִּין תּוֹרָה וּלְחַיֵּב הַזּוֹרֵק בּוֹ מֵרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ דְּצוּרַת הַפֶּתַח מְהַנֵּי רַק לְהַתִּיר פַּרְמְלִית אוֹ פְּרָצָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר דְּמִן הַתּוֹרָה הֲוֵי מְחִיצָה מֵשׁוּם הָכִי מְהַנֵּי צוּרַת הַפֶּתַח,** עַיֵּן שָׁם [וּמַה שֶּׁהֶבִיא קְצָת רְאָיָה מִסִּימָן תר"ל סָעִיף ו' גַּבֵּי סֻכָּה, חִפְּשְׂתִּי בְּרֹאשׁוֹנִים וְלֹא מָצָאתִי לְאֶחָד מֵהֶן שֶׁיִּכְתֹּב דְּמִילֵּי קָנִים עַל הַקּוֹנְדָּסִין]. וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דַּעֲרוּבִין דַּף י"א ע"א) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אִילֵימָא וְכֵן בְּרֹא"שׁ (פ"א סי' יג) וְרַשְׁבָּ"א (י"א. ד"ה נעץ) שֶׁהַקְשׁוּ דְּאַמַּאי הֲצָרְכוּ לַעֲשׂוֹת פֶּס בֵּיצִיאוֹת לְהַתִּיר לְהַשְׁקוֹת לְבָהֳמַת עוֹלֵי רְגָלִים יַעֲשׂוּ אַרְבָּעָה קוֹנְדָּסִין וְקָנֶה עַל גַּבֵּיהֶן דְּהֲוֵי צוּרַת הַפֶּתַח, וַהֲרֵי שָׁם הַפְּסֵי בֵּיצִיאוֹת אַף בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוּא כִּדְאִיתָא בְּדַף כ' (ע"א) בְּגְּמָרָא עַיֵּן שָׁם, וַאֲפִלּוּ הָכִי מַתֶּר לְדִידְהוּ עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח דְּאַרְבָּעָה קוֹנְדָּסִין לְטַלְטֵל מִן הַבּוֹר לָשָׂם, הֲרֵי דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא נַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד, אָמְנָם לְתִרוּצָא דִּרְיצְבָ"א שָׁם בַּתּוֹסָפוֹת דְּהַגְּמָרָא לֹא מְיִירֵי כִּי אִם בְּשֵׁשׁ לוֹ שְׁתֵּי מְחִיצוֹת כְּהִלְכָתָן, וְכֵן הִסְכִּים שָׁם הָרִיטְבָ"א (שם ד"ה חצר) לְתַרּוּץ זֶה עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן לֹא מוּכָח מִידֵי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְפָרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (י"א.) דְּמַיְירֵי הָא דְּאַרְבַּע קוֹנְדָּסִין שֶׁהָיוּ קָנִים בֵּינֵיהֶן פְּחוֹת פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים בֵּין זֶה לָזֶה כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְחִיצָה, בְּוַדַּאי מוּכָח לְהָדְיָא דְּעַל יְדֵי קוֹנְדָּסִין גְּרֵידָא לֹא הֲוֵי מְחִיצָה, וְכֵן בְּרִיטְבָ"א (שם ד"ה במאי) הֲבֵיא פֵּרוּשׁ זֶה בְּשֵׁם רַבּוֹ עַיֵּן שָׁם וְכֵן מוּכָח בְּרִי"ף (פירובין ב:) בְּשֵׁם רַב הַאי גָּאוֹן שֶׁפֵּרֵשׁ כֵּן [מִדְּכָתַב שָׁם עַל צוּרַת הַפֶּתַח שֶׁעָשָׂאוּ מִן הַצַּד דְּהֵינוּ שֶׁעָשָׂאוּ לְהַצּוּרַת פֶּתַח בְּקֶרֶן זָוִית וּמִשּׁוּם דְּפִתְחָא בְּקֶרֶן זָוִית לֹא עָבְדִי אֵינָשֵׁי, וַהֲרֵי בְּשֵׁ"ס הוּבָא מֵימְרָא זוֹ עַל הֶהָיא דְּאַרְבָּעָה קוֹנְדָּסִין, אַלְמָא שֶׁהָיָה סָתוּם הַמְּחִיצָה עַד אוֹתוֹ מָקוֹם], וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (שם ד"ה נעץ) שֶׁהֲרֵי"ף הוֹלֵךְ בְּשִׁיטַת רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (י"א.), וְכֵן הָרַמְבַּ"ם (שבת פט"ז ה"כ) שֶׁהֲעָתִיק כְּדִבְרֵי הָרִי"ף בְּעִנְיַן מִן הַצַּד, מוּכָח גַּם כֵּן דְּמִפְּרָשׁ כְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל, וּלְכָל הָנֵי עַל כָּל פָּנִים אֵין שׁוּם מָקוֹר דִּיהֲיֶה מְחִיצָה מִדְּאוֹרַיְיתָא עַל יְדֵי אַרְבָּעָה קוֹנְדָּסִין גְּרֵידָא, וְאַדְרַבָּה מִשְּׁמַע לְכָאוֹרָה לְהַפּוֹךְ מִדְּהִצְרִיכוּ שֶׁיִּהְיוּ קָנִים בֵּינֵיהֶן [אֶלָּא שֶׁאִפְשָׁר קְצָת לְדָחוֹת דְּהוּא מִדִּדְבָנָן בְּעָלְמָא], וּלְפָלָא עַל הָרַב פְּרִי מִגְדִּים לֹא הֵעִיר מִכָּל זֶה. **וְדַע דְּכָל זֶה דַּוְקָא בְּאַרְבַּע קוֹנְדָּסִין שֶׁאֵין מְחִיצָה בֵּינֵיהֶן רַק קָנֶה מִלְמַעְלָה עַל גַּבֵּיהֶן, אֲבָל אִם יֵשׁ שְׁתֵּי מְחִיצוֹת שְׁלֵמוֹת בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת, וּבִשְׁאָר שְׁתֵּי הָרוּחוֹת אוֹ אֲפִלּוּ בְּאַחַת עֲשָׂה כְּמִין צוּרַת הַפֶּתַח, מִשְּׁמַע דְּלִכְלֵי עָלְמָא נַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד עַל יְדֵי זֶה,** וְרֹאָיָה מֵהָא דְּקַיְימָא לָן דְּמְבוֹי הַמְפֻלָּשׁ לִרְשׁוּת הָרַבִּים עוֹשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח מִצַּד אֶחָד וְלָחֵי וְקוֹרָה מִצַּד אַחֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד (שבת פט"ז הט"ז) וְהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"ז:

* וּלְהַרְמַבַּ"ם וְכוּ' אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד מֵרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ. עַיֵּן בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה (שבת פט"ז הט"ז) שֶׁנִּתְקַשֶּׁה עָלָיו מִסּוּגְיָא דַּעֲרוּבִין י"א (ע"א) דְּמַסִּיק שָׁם לְרַ"י דְּאֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂר מְהַנֵּי, וַהֲרֵי שָׁם הָיָה עַל יְדֵי אַרְבָּעָה קוֹנְדָּסִין שֶׁהוּא פָּרוּץ לְגַמְרֵי, עַיֵּן שָׁם, וּכְאֲמַת לְפִי מַה שֶּׁהֲבָאנוּ לְעֵיל פָּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל דְּמַיְירֵי בְּשֶׁהָיוּ קָנִים בֵּינֵיהֶן, אִם כֵּן אֲפִלּוּ בִּפְשִׁיטוּת דְּמַיְירֵי שֶׁהָיָה עוֹמֵד מֵרֻבָּה עַל הַפָּרוּץ, וּכְבָר כָּתַבְנוּ וְהוֹכַחְנוּ (לעיל ד"ה כשכל) דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ גַּם כֵּן כְּפֵרוּשׁ זֶה. וְאַף דְּדִבְרֵי רַב יוֹסֵף דְּאָזִיל בְּשִׁיטָתֵיהּ דְּרַב דְּאַיְנוּ מוֹעִיל צוּרַת הַפֶּתַח בְּפָרוּץ מֵרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד נִדְחוּ, מִשּׁוּם דְּלֹא קַיְימָא לָן כְּרַב בְּיוֹתֵר מֵעֲשָׂר, אֲבָל הֵיכָא דְּאִיכָּא עַל כָּל פָּנִים תַּרְתֵּי לְהֵיעוּתָא דְּהֵינוּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂר וְגַם פָּרוּץ מֵרֻבֶּה עַל הָעוֹמֵד, סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ם דְּלִכְלֵי עָלְמָא לֹא מְהַנֵּי:

יא * וְקָנֶה עַל גַּבֵּיהֶן. וַאֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא סָגֵי:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דְּבָרָיו נִרְאֶה דְּסְבִירָא לֵיהּ כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם, אֲבָל מִסּוֹף דְּבָרָיו מַשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ כְּהַתּוֹסָפוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְיַשֵּׁב דְּבָרָיו: י (נו) לְבוּשׁ (סעיף י"): (מ) טור: (מא) לְבוּשׁ (שם): (מב) סְמ"ג וּסְמ"ק. וְאֶפְשָׁר דְּגַם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם כֵּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד (שבת פט"ז הט"ז): (מג) הָרַב הַמַּגִּיד (שם): (מד) וּכְמוֹ שְׁמוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף. וּלְפִי הַנִּרְאֶה שֶׁגַּם דַּעַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל הוּא כְּהָרַמְבַּ"ם, עַיֵּן בְּפָרוּשׁוֹ דַּף י"א: יא (מה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מו) פְּרִי מִגְדִּים (א"א ס"ק יח). **וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר** (בהגהות לשו"ע) **מִסְתַּפֵּק אִם מַנַּח הָרְבָּה בְּשִׁפּוּעַ,** עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַא"ם (חי"ב כה). **וְאִם רֹאשׁ הָאֶחָד מַנַּח עַל גַּבֵּי קָנֶה הַגְּבוֹהַּ וְרֹאשׁ הַשֵּׁנִי תָּלוּי כְּנֶגְדּוֹ בָּאֲוִיר מְחֻבָּר לַכֹּתֶל וְהַקָּנֶה הַנָּמוּךְ מְכֻוָּן**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דְּיוּרִין (נט) דֶּרֶךְ לִהְיוֹת שָׁם פְּתָחִים הַרְבֵּה לְכָךְ הִתִּירוּ: (נז) עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח. לְאַפּוֹקֵי (מ) אִם הָיָה הַהֶקֵּף כְּתִקּוּנוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פְּרָצוֹת יוֹתֵר מֵעֲשָׂר, מַהֲנֵי צוּרַת הַפֶּתַח (מא) אֲפִלּוּ בִּבְקָעָה בְּאַרְבָּעָה רוּחוֹתֶיהָ אֲפִלּוּ אִם הָיָה הַפָּרוּץ מֻרְבֶּה עַל הָעוֹמֵד: (נח) לְפִרְצָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר. אֲבָל (מב) בְּעָשָׂר מוֹעִיל אֲפִלּוּ פָּרוּץ מֻרְבֶּה עַל הָעוֹמֵד וַאֲפִלּוּ בִּבְקָעָה וַאֲפִלּוּ בְּכָל הָאַרְבַּע רוּחוֹת עַל יְדֵי צוּרַת הַפֶּתַח, (מג) וּפְעָמִים מוֹעִיל אֲפִלּוּ בְּפִרְצָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר כְּגוֹן בְּרוּחַ שְׁלִישִׁי שֶׁל מְבוֹי מַהֲנֵי צוּרַת הַפֶּתַח וַאֲפִלּוּ לַדָּפָן כֻּלּוֹ כְּשֶׁהוּא מְפֻלָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁשְּׁתֵּי דְּפָנוֹת שְׁלֵמוֹת וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס"ד סָעִיף א': (נט) אֶלָּא אִם כֵּן עוֹמֵד וְכוּ'. וְנִכּוֹן לָחֹשׁ לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם (מד) שֶׁגַּם דַּעַת הַסְּמַ"ג וְהַסְּמַ"ק הוּא כֵּן: יא (ס) קָנֶה מִכָּאן וְכוּ'. אֲפִלּוּ אֶחָד (מה) גָּבְהוּ מֵחֲבֵרוֹ הַרְבֵּה וְהַקָּנֶה הָעֶלְיוֹן (מו) מֻנָּח בְּשִׁפּוּעַ: (סא) וְקָנֶה עַל גַּבֵּיהֶן. וְהוּא הַדִּין (מז) עַל יְדֵי חֲבָלִים: (סב) אֲפִלּוּ אֵינוֹ נוֹגֵעַ בָּהֶן. (מח) דְּאָמְרִינַן גּוּדּ אַסִּיק וְהַקָּנִים עוֹלִים עַד הַחֶבֶל, וּכְגוֹן שֶׁהַחֶבֶל קָשׁוּר לְמַעְלָה לְאֵיזֶה דָּבָר: (סג) וְיִהְיוּ מְכֻוָּנִים וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁנֵי הַקָּנִים יִהְיוּ מְכֻוָּנִים מַמָּשׁ נֶגֶד הַקָּנֶה הָעֶלְיוֹן וְלֹא מֻרְחָק מְמֻגָּּנוּ אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, וַאֲפִלּוּ אִם קָנֶה אֶחָד לֹא הָיָה מְכֻוָּן כְּנֶגְדּוֹ אֶלָּא רָחוֹק כָּל שֶׁהוּא, פָּסוּל. (מט) וְהַטַּעַם, דַּאֲפִלּוּ אִם נַיְימָא גּוּדּ אַסִּיק הֲלֹא יִהְיֶה הַקָּנֶה הָעֶלְיוֹן מִן הַצַּד וְלֹא מֵהֲנֵי וּכְדִלְקַמָּיהּ. וְאִם שְׁנֵי הַקָּנִים שֶׁלְּמַטָּה אֵינָם מְכֻוָּנִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, (נ) צָרִיךְ לְצַמְצֵם שֶׁקָּנֶה עֶלְיוֹן שֶׁעַל גַּבֵּן יִהְיֶה גַּם כֵּן בַּאֲלַכְסוֹן מְכֻוָּן נֶגֶד שְׁנֵי הַקָּנִים שֶׁתַּחְתָּיו: (סד) מִן הַצַּד. פֵּרוּשׁ, שֶׁלֹּא נָתַן הָעֶלְיוֹן עַל שְׁנֵי הַקָּנִים הָעוֹמְדִים אֶלָּא חִבְּרוֹ לָהֶם מִן הַצַּד, לְפִי שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְפֶתַח שֶׁהַמַּשְׁקוֹף נוֹתֵן עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. א] וְדַע דְּמַה שֶּׁמְּקַל הַטַּ"ז (סק"ד) אֲפִלּוּ עָשָׂאוּ מִן הַצַּד אִם עָשָׂאוּ בְּגֹבַהּ הַקָּנֶה מַמָּשׁ שֶׁאֵין הַקָּנֶה הָעוֹמֵד בּוֹלֵט לְמַעְלָה מִן הַחֶבֶל, (נא) כָּל הָאַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עָלָיו וּסְבִירָא לְהוּ דְּבָעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הַחֶבֶל עַל גַּבֵּי הַקָּנִים מַמָּשׁ. וְאִם הַקָּנֶה שֶׁלְּמַעְלָה תָּחוּב בֵּין קָנֶה לְקָנֶה, שֶׁנֶּחְקַק קְצָת בַּקָּנִים כְּעֵין שֶׁעוֹשִׂין הָאֻמָּנִים, וְהַקָּנִים עוֹדְפִין לְמַעְלָה עַל גַּב הַקָּנֶה שֶׁמְּנַּח בֵּינֵיהֶם,

לִיקוּמֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"כ) כתב שטוב להחמיר לכרכו ע"ג הקנה ממש.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(סה) לא מַהֲנֵי. ע וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַקָּנִים שָׁבַצְּדָדִים חֲזָקִים לְקַבֵּל דָּלֶת כָּל שֶׁהוּא, אֲפִלּוּ שֶׁל קַשׁ אוֹ שֶׁל קָנִים. פאֲבָל קָנֶה שֶׁעַל גַּבֵּן סַגִּי בְּכָל שֶׁהוּא וַאֲפִלּוּ (סו) גְּמִי מַהֲנֵי: יב צ כִּפָּה (פרוש שער העשוי ככפה, רש"י (ע"ז ד"ה מיפה)), אִם יֵשׁ בְּרִגְלֶיהָ, דְּהַיְנוּ (סז) קֶרֶם שֶׁהַתְּחִיל לְהִתְעַגֵּל, עֲשָׂרָה טְפָחִים, מֻתֶּרֶת מִשּׁוּם צוּרַת פֶּתַח:

ע שם בְּגֶמָרָא (י"א). פ שם. צ שם.

א עַרוּבִין ב' (ע"א). ב שם י"ב (ע"ב). ג שם. ד שם בְּפֵרוּשׁ הָרַב רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (נ. ד"ה חצר), וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַשִּׁ"י (שם ד"ה בפסין). ה בְּבֵית יוֹסֵף כָּתַב לְאוֹ דַּוְקָא טֶפַח דְּבִמְשֻׁהוּ מִכָּאן וּמִשָּׁהוּ מִכָּאן סַגִּי". ו שם.

שסג דיני מבוי ולחי. ובו ל"ו סעיפים:

א (א) אמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת, (ב) * אֲסָרוּ חֲכָמִים לְטַלְטֵל בּוֹ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה (ג) שׁוּם תִּקּוּן בָּרְבִיעִית: ב בחָצֵר (ד) שֶׁנִּפְרֶצֶת (ה) בְּמִלּוֹאוֹ (ו) עַד עָשָׂר אַמּוֹת, נִתָּר בְּפַס רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁיַּעֲמִידֵנוּ מִצַּד אֶחָד בַּמָּקוֹם הַפָּרוּץ, וְאִם יִרְצֶה לְתַקְּנוֹ בִּשְׁנֵי צִדֵּי הַפִּרְצָה, גדֵּי * בִּשְׁנֵי פַּסִּין שֶׁל שְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין. דוְהוּא הַדִּין לְנִשְׁתַּיֵּר מֵהֶם כְּתֶל רְבִיעִי בָּנוּי כְּשִׁעוּר אַרְבָּעָה טְפָחִים (ז) בְּמָקוֹם אֶחָד אוֹ אִם נִשְׁתַּיֵּר מֵהַשְּׁנֵי צְדָדִים (ח) * הטֶפַח מִכָּאן וְטֶפַח מִכָּאן, וְכָל זֶה (ט) בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים. יוַאֲפִלּוּ אֵין בַּפִּרְצָה אַרְבָּעָה טְפָחִים, (י) * כֵּיוָן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִסְתַּפֵּק הַפְּרִי מְגָדִים (משי"ז סק"ד) (נג) וּמְצַדֵּד בָּזֶה לְהַחְמִיר, אֲבָל אִם אֵין הַקָּנִים עוֹדְפִין לְמַעְלָה אֶלָּא שֶׁחָקַק רַק מְעַט בְּאֶמְצָעִיתָן לְהַנִּיחַ הַחָבֶל בְּתוֹכוֹ שֶׁיִּהְא מַנָּח בְּטוּב וְלֹא יִשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה, שַׁפִּיר דָּמֵי, דְּמִקְרֵי זֶה עַל גַּבּוֹ. וְכֵן אִם נוֹעֵץ מְסֻמָּר בְּרֹאשׁ הַקָּנֶה וְקוֹשֵׁר בּוֹ הַחָבֶל, שַׁפִּיר דָּמֵי, דְּהָא מֻנָּח מִלְּמַעְלָה נֶגֶד הַקָּנֶה. וְאִם כָּרַךְ (נג) הַחוּט סָבִיב הַקָּנֶה מִן הַצַּד עַד שֶׁבִּכְרִיכָתוֹ הָעֶלְיוֹנָה עַל רֹאשֵׁי הַקָּנִים, גַּם כֵּן כָּשֵׁר. אִם יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל הַטַּעֲלֵגְרַאף בְּמָקוֹם צוּרַת הַפֶּתַח עַיֵּן בְּתִשְׁבֹּתַ מַאֲמַר מָרְדְּכַי סִימָן ל"א וּבְתִשְׁבֹּתַ שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב מֵהַדּוּרָא קַמָּא חֵלֶק ב' סִימָן פ"ו וּפ"ח וּבְתִשְׁבֹּתַ בֵּית שְׁלֹמֹה חֵלֶק א' סִימָן מ"א: (סה) **לָא מַהֲנֵי.** וְאִם הָעֲמִיד קָנֶה אַחַר (מ) תַּחַת אֵיזֶה מָקוֹם שֶׁהָיָה מִן הַצַּד, כָּשֵׁר, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לִשְׁלֹף קָנֶה הַפָּסוּל מִפָּנֵי הָרוֹאִים: (סו) **גְּמִי.** וּמִכָּל מָקוֹם (מא) אוֹתוֹ גְּמִי צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִנָּטֵל עַל יְדֵי רוּחַ. וְכָתַב בְּסֵפֶר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּמִכָּל מָקוֹם קִיל קָנֶה שֶׁעַל גַּבֵּן מִקָּנֶה שֶׁבַּצְּדָדִים, דְּאוֹתָן שֶׁבַּצְּדָדִים צָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא יְנִידֵם רוּחַ [וְכֵן שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּסִימָן שס"ג סָעִיף קָטָן ד'] כֵּיוָן דְּהֵם מְשׁוּם מְחִצָּה וּמְחִצָּה שֶׁרוּחַ מְנִידָה לֹא מִקְרֵי מְחִצָּה, אֲבָל הַקָּנֶה שֶׁעַל גַּבֵּן נְהִי דְּצָרִיךְ לְזַהֵר שֶׁלֹּא יְנָטֵל עַל יְדֵי הָרוּחַ אֲבָל אִי הָרוּחַ יְנִידוֹ אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, דְּעִקַּר הַמְּחִצָּה תְּלוּי בִּשְׁנֵי הַקָּנִים הָעוֹמְדִים מִן הַצַּד. (ט) וְיֵשׁ מַאֲחֲרוֹנִים שֶׁמַּחְמִירִין בָּזֶה, וּלְדִידְהוּ בְּשֶׁעוֹשִׂין הָעֲרוּב עַל יְדֵי חָבֶל צָרִיךְ לְמָתְחוֹ בְּחֻזְקָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְנִידוֹ הָרוּחַ: **יב** (סז) **קֶרֶם שֶׁהִתְחִיל לְהִתְעַגֵּל.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא מִצְּרָפִינַן מְקוֹם הָעֲגוּל לְגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת צוּרַת הַפֶּתַח:

א (א) **מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת.** הַיְנוּ כְּגוֹן מְבוֹי שֶׁפְּתוּחַ לִרְוָחָה רְבִיעִית אוֹ חָצֵר שֶׁנִּפְרֶצֶת אֶחָד מִכְּתָלֶיהָ. וּבֵין שֶׁפְּתוּחַ לְכַרְמְלִית אוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים: (ב) **אָסְרוּ חֲכָמִים לְטַלְטֵל בּוֹ.** שִׁעוּר אַרְבַּע אַמּוֹת. וְטַעַם שֶׁאָסְרוּהוּ, דְּכֵיוָן שֶׁרוּחַ רְבִיעִית פָּתוּחַ לְגַמְרֵי (ג) דּוֹמֶה קְצָת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאֵי נַתִּיר בָּזֶה יָבוֹא לְטַלְטֵל גַּם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (ג) **שׁוּם תִּקּוּן בָּרְבִיעִית.** הַיְנוּ כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסָעִיף ב' וג' לְכָל אֶחָד כִּדְיָנוֹ: **ב** (ד) **שֶׁנִּפְרֶצֶת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְמָקוֹם הָאָסוּר לָהּ: (ה) **בְּמִלּוֹאוֹ.** כְּלוֹמַר, כָּל הַכֹּתֶל: (ו) **עַד עָשָׂר אַמּוֹת.** וְעַד בְּכָלָל. דְּאַף דִּבְעַלְמָא קַיְמָא לַן דְּאִם נִפְרַץ הַכֹּתֶל עֶשֶׂר אַמּוֹת נֶחְשַׁב הַפִּרְצָה כְּפָתַח, הָכָא שֶׁכָּל הַכֹּתֶל נֶחְסַר לֹא נוֹכַל לַחְשֹׁב זֶה הַמָּקוֹם לְפֶתַח: (ז) **בְּמָקוֹם אֶחָד.** הַיְנוּ (נ) בְּרֹאשׁ הַכֹּתֶל: (ח) **טֶפַח מִכָּאן וְכוּ'.** גלָאו דַּוְקָא טֶפַח, אֶלָּא דֵּי בִּשְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין וְכַנַּ"ל בְּמַעֲמִיד פַּסִּין לְכַתְּחִלָּה וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה טפח): (ט) **בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים.** וְאֵין צָרִיךְ שִׁיָּרָה שָׁוָה בְּגֹבַהּ לְשֹׁאָר הַכְּתָלִים. מִיהוּ בְּפָחוֹת מִזֶּה אֵין עָלָיו שֵׁם מְחִיצָה כְּלָל: (י) **כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּמִלּוֹאוֹ.** הַאי 'בְּמִלּוֹאוֹ' לָאו דַּוְקָא, דַּאֲפִלּוּ אִם

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * אָסְרוּ חֲכָמִים וְכוּ'. וּלְעִנְיַן אִי מִקְרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד מִן הַתּוֹרָה לְחַיֵּב הַזּוֹרֵק מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, יֵשׁ פְּלוּגְתָּא בָּזֶה בֵּין הָרִאשׁוֹנִים, דְּלִדְעַת הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק י"ד (הל' א, ד) לֹא מִקְרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא בְּאַרְבַּע מְחִיצוֹת אוֹ עַל כָּל פָּנִים בְּשָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת שְׁלֵמוֹת וְלֶחִי בְּכֹתֶל רְבִיעִי כַּחֲשִׁיב כְּמְחִיצָה, וְכֵן מוּכָח דַּעַת רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל בְּפֵרוּשׁוֹ בְּדֶרֶךְ י"ב עַיֵּן שָׁם. **אָכֵן לְדַעַת רֹב הַפּוֹסְקִים** [הַיְנוּ רַשִּׁ"י בְּעֵרוּבִין י"ב עַמּוּד ב' (ד"ה חי"ב) וְתוֹסָפוֹת בְּכָמָּה מְקוֹמוֹת וְהָרַאֲבַ"ד בְּהַשָּׂגוֹתָיו (שבת פי"ז ה"ט) וְהָרֹא"ש פֶּרֶק קַמָּא דְּסֻכָּה (פ"א ס"ט) וְהָרַשְׁבָּ"א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש"ג ס"א) וּבְחִדּוּשָׁיו (י"א: ד"ה גירסת) וְהָרִיטְבָּ"א (י"ב: ד"ה קסבר)], **בִּשְׁלֹשָׁה מְחִיצוֹת אוֹ בִּשְׁתֵּי מְחִיצוֹת וְלֶחִי, רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא מִן הַתּוֹרָה.**

וְדַע דְּאֵין נִפְקָא מִנָּהּ לְדָעָה זוֹ אִם שְׁתֵּי הַמְּחִיצוֹת הָיוּ כְּמִין גַּ"ם אוֹ שְׁתֵּי הַמְּחִיצוֹת הָיוּ זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ דְּגַם בָּזֶה מִקְרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד מִן הַתּוֹרָה כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד לֶחִי [הֵכִי מוּכָח מֵעֵרוּבִין דַּף י"ב עַמּוּד ב' מִקְּשִׁיַּת הַגְּמָרָא שָׁם מִבְּרַיְיתָא דְּרַבִּי יְהוּדָה עַיֵּן שָׁם], **אֲבָל אִם רְשׁוּת הָרַבִּים מְהַלֶּכֶת בֵּין הַמְּחִיצוֹת** מוּכָח בְּשַׁבָּת דַּף ו' עַמּוּד ב' **דְּלָכְלַי עָלְמָא לֹא מְהַנֵּי בָּזֶה הַלֶּחִי לְשַׁוְּיָהּ רְשׁוּת הַיָּחִיד כֵּיוָן דְּרַבִּים בּוֹקְעִין בֵּין הַמְּחִיצוֹת,** וְעַיֵּן בַּעֵרוּבִין י"ב עַמּוּד ב' בְּתוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אַיתֵיבֵיהּ וּבְדֶרֶךְ כ"ב עַמּוּד א' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל דְּרַבָּנָן אִדְרַבָּנָן וְכוּ' דְּמִשְׁמַע לְכָאוֹרָה בְּהֶפּוּךְ מִדְּבָרֵינוּ, אֲבָל כְּבָר תָּמַהּ עֲלֵיהֶם הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּדֶרֶךְ י"ב עַמּוּד ב' בְּהַגָּהוֹתָיו מַהֲדּ"ק סוּגְיָא דְּשַׁבָּת הַנַּ"ל, וְכֵן מָצָאתִי בְּרִיטְבָּ"א דַּף כ"ב עַמּוּד א' בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת גּוּפָא דְּלִשְׁנָא דְּאֵין מַעֲרִבִין רְשׁוּת הָרַבִּים בְּכָךְ מְשֻׁמַּע אֲפִלּוּ מִדְּאוֹרַיְיתָא לֹא מְהַנֵּי. [א]**וְדַע עוֹד דְּיֵשׁ קְצָת מִן הָרִאשׁוֹנִים דְּעוֹשִׂין הַכְרָעָה בֵּין הַשִּׁיטוֹת וּמוּבָא בַּשַּׁ"ז** (סק"א), **דְּהֵיכָא שֶׁפְּתוּחַ הַמְּבוֹי אוֹ הֶחָצֵר הַזֶּה לִרְשׁוּת הָרַבִּים כֵּיוָן דְּזִימְנִין דְּחִקֵּי בֵּיהּ רַבִּים וְעָבְדִי לְגַיְיהּ אֵין עֲלֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה שֵׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד,** וּמִתַּיְשֵׁב בָּזֶה הַסּוּגְיָא דְּכָל אֶחָד מֵהֶצָּרוֹ צ"ל עַמּוּד א' דְּמוּכָח שָׁם לְכָאוֹרָה לְהֶדְיָא דְּכֹל שֶׁנִּפְרָצָה כֹּתֶל אֶחָד מֵהֶצָּרוֹ הַפְּמוּרִין לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אִם זָרַק מְחוֹכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּר, עַיֵּן שָׁם בְּרִיטְבָּ"א וּבְהָרַב הַמַּגִּיד פֶּרֶק י"ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"ט) וּבְכֶלֶךְ מִשְׁנָה שָׁם בְּשֵׁם הָרַמַּ"ךְ:

ב * בִּשְׁנֵי פַּסִּין שֶׁל שְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין. אַף שֶׁהוּא מִמַּשׁ כְּמוֹ לֶחִי, קָרְאוּ בְּשֵׁם 'פַּס: אַבּ דְּאָמַר בְּרַיְיתָא 'פַּס רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים':

*** טֶפַח מִכָּאן וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח) דְּלֹא דַּוְקָא טֶפַח. וְאַף עַל גַּב דְּבָדְרָכֵי מֹשֶׁה (סק"א) כָּתַב דִּבְנִשְׁתַּיֵּר גֹּרֶע מִמַּעֲמִיד פַּסִּין לְכַתְּחִלָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דֶּרֶךְ י' (ע"א) בְּתִרוּצָא קַתָּרָא, מִכָּל מָקוֹם לְדִינָא נִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף וּכְתִרוּץ קַמָּא שֶׁל הַתּוֹסָפוֹת בְּדֶרֶךְ י' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וּשְׁנֵי טְפָחִים דְּלָאו דַּוְקָא קָאָמַר בַּשַּׁ"ס שְׁנֵי טְפָחִים וְסַגִּי בִּשְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין, וְכֵן בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ט"ו מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה י"ב אִיתָא בִּנְשִׁתַּיֵּר בְּיָדֵי בִּשְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין, וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ"א בְּדֶרֶךְ י', וְכֵן מָצָאתִי בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שָׁם בְּדֶרֶךְ י' בְּסוּגְיָא דְּעֵרוּבִין בִּשְׁנֵי מַשֶּׂהוּיִין, וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש"א סי' יג), וּבְוַדַּאי לֹא דְּחִינַן כָּל הֵנִי רַבְוָותָא מִפְּנֵי דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת, וּבִכְרֵעַ שֶׁהַתּוֹסָפוֹת בְּעַצְמָן בְּתַרוּץ רִאשׁוֹן הִסְכִּימוּ לְדִינָא כָּכָל הֵנִי רַבְוָותָא, וְכֵן הִכְרִיעַ הָאֲלִיָּה רַבָּה (שם) לְדִינָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ [אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח"ב סי' עא סק"א) שֶׁגַּם הוּא הִסְכִּים כֵּן מֵעִקַּר הַדִּין, וְהֵבִיא שֶׁגַּם דַּעַת רַשִּׁ"י כֵּן בְּהֶדְיָא בְּדֶרֶךְ י' עַמּוּד א' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לְאַשְׁמְעִינַן וְכוּ', דִּמְשְׁתְּרֵי גְּדוֹלָה בְּגִפּוּף מַשֶּׂהוּ, אַף לְכַתְּחִלָּה דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם (שם סעיף ג) דָּנְוון לְהַחְמִיר בְּדָבָר כְּהַשָּׁלְחָן עָרוּךְ, אִם לֹא בְּשָׁעַת הַדְּחָק]:

*** כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּמִלּוֹאוֹ.** כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) דְּאַפְשָׁר דְּמִירֵי שֶׁהֶחָצֵר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נג) עַיֵּן בְּמִקּוֹר חַיִּים בְּסוֹף תִּקּוּן עֵרוּבִין דְּמִשְׁמַע שָׁם לְכָאוֹרָה דְּמִקַּל בָּזֶה, וְאוּלַי גַּם כֵּן כַּוָּנָתוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁלֹּא יָצָא לְמַעְלָה מֵהַקָּנִים כְּלוּם רַק שֶׁאֵין קְפִידָא בְּמֹה שֶׁהַלְּחָיַיִם עֲבֵיזֵן יוֹתֵר מֵהַחֶבֶל: (נד) תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ עֵרוּבִין: **(נה)** אַחֲרוֹנִים: **(נו)** מְרְדְּכַי (עיירובין סי' תצח) וְהוּבָא בְּאַחֲרוֹנִים: **(נז)** מִשְׁפְּנוֹת יַעֲקֹב סִימָן קי"א. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד טָעֲמִים,

דְּאִי לֹא יִתְחַזֵּק בְּחֻזְקָה יֵשׁ כַּמָּה קִלְקוּלִים בָּזֶה. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד שֶׁכָּתַב דְּאִם הַחֶבֶל שְׁנוֹתְנִין עַל גַּבֵּי הַקָּנִים נִכְפָּף לְמַשָּׁה בְּעִגּוּל, יֵשׁ לְיַיחֵר לְתַקְּנוֹ, עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה:

א (ו) מִבְּאֹר בַּפּוֹסְקִים: **ב** (ז) דְּאִי לָאו הָכִי, אֲתֵי אֲוִירָא דְּהַאי גִּיסָא וּדְהַאי גִּיסָא וּמְבַטֵּל לֵיהּ:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"א) נקט כדעה זו, שאם פתוח לרה"ר הוי כרמלית, ואם פתוח לכרמלית הוי רשות היחיד. ב] ובשו"ע הרב (ס"ב) כתב שבנשתייר מן הכותל צריך דוקא שיעור טפח, שבפחות מכך אין היכר כ"ז שלא העמידו לשם כך.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah